

Wat niet werkt, mag geen geneesmiddel heten

Als geneesmiddel geregistreerd en enkel in de apotheek te koop, dan verwacht je dat de werkzaamheid van een middel bewezen is. Helaas, dat klopt niet altijd. Zeker niet voor homeopathische geneesmiddelen en traditionele kruidengeneesmiddelen.

Katleen Dillen

Ze werken en zijn voldoende veilig. Dat klopt voor de meeste klassieke geneesmiddelen. Voor homeopathische geneesmiddelen en traditionele kruidengeneesmiddelen is dat niet zo. Voor geen enkel ervan is de werkzaamheid overtuigend bewezen. De meeste krijgen in onze databank het label "betwistbaar nut", enkele zijn zelfs ronduit "af te raden". De reden? Ze moeten aan minder strenge eisen voldoen om op de markt te komen.

Werkzame stof eindelijk verdund

Homeopathie en kruidengeneeskunde zijn geen synoniemen van elkaar. Bij een kruidengeneesmiddel bestaat de werkzame stof uitsluitend uit (delen van) planten. Bij homeopathische geneesmiddelen is de grondstof vaak afkomstig van planten (bv. kamille), maar kan ze ook van dierlijke

4 voorbeelden van bij de

Klassiek geneesmiddel

Eis qua werkzaamheid:

moet zijn aangetoond in studies op dieren en mensen

Werkzame stof:
acetylsalicylzuur

= nuttig
volgens onze databank

Indicatie:

pijnstillend, koortswerend, ontstekingswerend

(bv. slangengif), minerale (bv. fosfor) of chemische oorsprong (bv. een fractie van ruwe aardolie) zijn. Deze grondstof wordt dan vele malen verdund en geschud, zodat er in het uiteindelijke middel meestal (zo goed als) geen werkzame stof meer terug te vinden is. Bij de homeopathische geneesmiddelen zijn er twee soorten: middelen mét therapeutische indicatie (aandoening waarvoor het middel kan worden gebruikt), merknaam en bijsluiter en middelen zonder dat alles. De middelen zonder indicatie kun je herkennen aan de naam van de grondstof en het verdunningsgehalte (bv. Belladonna 9CH). Ze kunnen voor vele aandoeningen worden gebruikt. De middelen met indicatie combineren vaak meerdere grondstoffen en zijn in onze databank opgenomen.

Vooraf bij homeopathische en kruidengeneesmiddelen is het nut betwistbaar of onbestaand

Van streng tot uitermate laks

Jammer genoeg gelden niet voor alle geneesmiddelen dezelfde voorwaarden om op de markt te mogen komen.

Klassieke geneesmiddelen moeten tegenwoordig voldoen aan strenge eisen qua werkzaamheid, veiligheid en kwaliteit. De overheid beoordeelt de resultaten van jarenlang en uitvoerig onderzoek met het geneesmiddel in het labo, bij dieren en bij mensen. In grootschalige studies moet worden aangetoond dat dit geneesmiddel voor een bepaalde aandoening minstens even goed werkt als een bestaand geneesmiddel of een placebo. Voor alle andere geneesmiddelen ligt de lat een stuk lager. Voor gewone kruidengeneesmiddelen wordt voor de marktintroductie slechts een minimum aan wetenschappelijk bewijs gevraagd: de werkzame stof moet al minstens 10 jaar worden gebruikt in de Europese Unie en er moet minstens één studie in de literatuur bestaan die de werkzaamheid >

apotheker verkochte "geneesmiddelen"

Gewoon kruidengeneesmiddel

Eis qua werkzaamheid: moet zijn aangetoond in minstens één studie bij patiënten

Werkzame stof: sint-janskruid

 = beperkt nut volgens onze databank

Indicatie: milde of matige vormen van neerslachtigheid

Traditioneel kruidengeneesmiddel

Eis qua werkzaamheid: "aannemelijk" op basis van traditie

Werkzame stof: tijm

 = betwistbaar nut volgens onze databank

Indicatie: slijmoplossend middel bij hoest

Homeopatisch geneesmiddel met indicatie ⁽¹⁾

Eis qua werkzaamheid: "gedegen bibliografie", d.i. beschrijving van eerder gebruik voor bepaalde indicatie

Werkzame stof: extract van hart en lever van barbarie-eenden

 = betwistbaar nut volgens onze databank

Indicatie: rillingen, spierpijn, koorts, hoofdpijn

(1) Er zijn ook homeopathische middelen zonder indicatie. Zij zijn evenwel niet officieel geregistreerd of vergund als geneesmiddel.

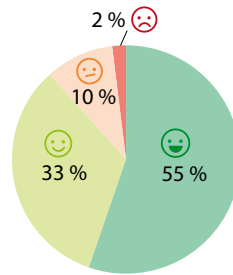
> en de veiligheid aantoont bij patiënten. Nog minder streng zijn de eisen voor wat “traditionele” kruidengeneesmiddelen wordt genoemd. De fabrikant moet enkel bewijzen dat de werkzame stof al minstens 30 jaar wordt gebruikt, waarvan minstens 15 jaar in de Europese Unie. Bovendien moet deze “traditie” hebben geleerd dat het product veilig is en dat de werkzaamheid “aannemelijk” is. Veiligheid en werkzaamheid hoeven dus niet actief te worden bestudeerd, zoals dat voor klassieke geneesmiddelen wel geldt. Voor homeopathische geneesmiddelen met indicatie is een gedegen bibliografie al voldoende, wat zoveel wil zeggen als “een rapportje waarin staat dat het middel ooit voor een bepaalde indicatie is gebruikt”. Voor de producten zonder indicatie bestemd voor oraal of uitwendig gebruik, die voldoende verdund zijn zodat ze gegarandeerd onschadelijk zijn, hoeft de fabrikant de werkzaamheid zelfs helemaal niet te bewijzen.

Baat het niet, dan schaadt het ... wel

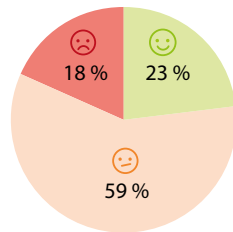
Voor homeopathische producten en traditionele kruidengeneesmiddelen is de werkzaamheid dus niet bewezen. En wat met de veiligheid? Voor ons staat de patiënt erg zwak op dat vlak. Bij mensen met ernstige aandoeningen kan het inderdaad belangrijk zijn om tijdig een behandeling te starten waarvan het nut effectief bewezen is. Als deze patiënten hun toevlucht nemen tot middelen die hooguit een placeboeffect hebben, kan hun gezondheid in gevaar komen. Daarom moet de bijsluiter de patiënt bij aanhoudende klachten doorverwijzen naar zijn arts, maar we merken dat deze wettelijke verplichting niet altijd wordt nageleefd. Bovendien zijn sommige homeopathische geneesmiddelen enkel op doktersvoorschrift verkrijgbaar, namelijk als het om een indicatie gaat die alleen door een arts kan worden vastgesteld. Zo pretendeert het homeopathische middel 2Lpapi dat het de werking van het immuunsysteem bevordert na infectie met het humaan papillomavirus (HPV),

Het oordeel in onze databank

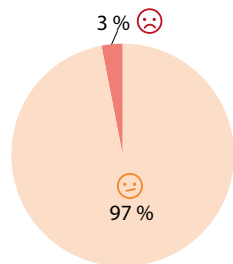
Klassiek geneesmiddel (6 141)

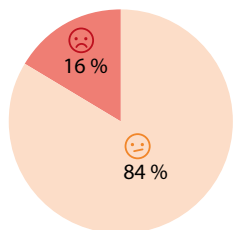
Gewoon kruidengeneesmiddel (60)

Traditioneel kruidengeneesmiddel (32)

Homeopatisch geneesmiddel met indicatie (55)

Nuttig
 Betwistbaar nut
 Beperkt nut
 Af te raden

dat onder andere baarmoederhalskanker kan veroorzaken. Wie zich veilig waant met dit middel op voorschrift en zich daarom niet laat vaccineren tegen HPV, kan bedrogen uitkomen. De veiligheid kan hier dus zeker in het gedrang komen.

Gissen doet missen

Ging je ervanuit dat elk “geneesmiddel” dat je bij de apotheker kocht, werkt en veilig is? Plaatste jij de vier op de vorige bladzijde afgebeelde middelen op gelijke voet? Dan moet je je oordeel bijstellen. Soms kan de bijsluiter je wijzer maken. Gaat het om een traditioneel kruidengeneesmiddel of een homeopathisch geneesmiddel, dan moet dat daar normaliter in staan. Je kunt ook het vergunningsnummer controleren, waarin de letters TU zouden moeten voorkomen voor traditionele kruidengeneesmiddelen en HO voor homeopathische geneesmiddelen. Maar je zult dit helaas niet altijd terugvinden. Wat er ook van zij, wij vinden dat alle geneesmiddelen moeten voldoen aan dezelfde normen voor werkzaamheid, veiligheid en kwaliteit vóór ze op de markt komen en de naam geneesmiddel mogen dragen. Zolang dit niet het geval is, moet duidelijk op de verpakking en in de bijsluiter van homeopathische en traditionele kruidengeneesmiddelen, evenals in reclame voor die middelen, worden vermeld dat hun werkzaamheid niet bewezen is en dat een arts moet worden geraadpleegd bij aanhoudende klachten. ♥

Check onze databank

In onze app InforMED evalueren wij de werkzaamheid van geneesmiddelen. Dezelfde informatie is ook te vinden op

www.testaankoop.be/databankgeneesmiddelen